

Při Tankovém dni budete moct obdivovat i "flak" z dolu Bílina. Chránil sudetskou chemičku, nyní zdobí muzeum v Lešanech

18.8.2025 - | Vojenský historický ústav Praha

Při 21. Tankovém dni ve Vojenském technickém muzeu Lešany, který se uskuteční 30. srpna 2025, budou moci návštěvníci obdivovat nejtěžší exponát ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha. Jedná se o betonový podstavec německého protiletadlového kanonu, tzv. "flaku", který za druhé světové války chránil strategický podnik STW Brůx (). V tomto závodě se z uhelných dehtů vyráběly pohonné hmoty a s roční produkcí 600 000 tun patřil k nejvýznamnějším válečným provozům Třetí říše. Samotný betonový podstavec kanonu, dnes již bez původní zbraně, váží 39 tun.

Exponát pochází z archeologického výzkumu v lokalitě Nesvětlce v předpolí hnědouhelného lomu Bílina u Mostu, kde byly mezi lety 2013 a 2019 odkryty pozůstatky dvanácti kruhových okopů pro protiletadlové kanony Flak 38/39 ráže 10,5 cm, soustředěných do dvou baterií po šesti. Součástí postavení byly také stavby technického zázemí – sklady, generátor elektrické energie, věž s bleskosvodem a montované baráky pro obsluhu.

„Za 2. světové války byla chemička v Záluží u Litvínova klíčovým závodem pro německý válečný průmysl, zejména pro výrobu syntetických paliv. Její strategický význam vedl k intenzivní ochraně před spojeneckými nálety. Německá armáda tak vybudovala kolem chemičky rozsáhlou síť protiletadlového dělostřelectva, která zahrnovala různá děla. Mezi hlavní typy patřila děla ráže 88 mm (8,8 cm Flak 37 resp. 41) a 105 mm (10,5 cm Flak 38 resp. 39), která byla vysoce účinná proti letadlům i obrněným cílům. Postavení děl bylo uspořádáno do pětiúhelníků. Tato obranná stanoviště byla vybavena příručními sklady munice a další infrastrukturou. Každé dělo stálo na betonovém podstavci ve tvaru šestibokého hranolu o průměru 4 metry a výšce přes 1 metr, který byl zapuštěn v zemi," uvádí se na popisku k exponátu.

Na vyzvednutí a převoz podstavce z dolu Bílina do Lešan se bez nároku na odměnu podílely společnosti Severočeské doly, a.s. a ReviTrans, a.s., které zajistily veškeré technické i logistické práce. Díky jejich spolupráci se podařilo tento unikátní kus vojenské historie zachránit. Nyní jej mohou návštěvníci muzea poprvé spatřit na vlastní oči. Pro větší a intenzivnější zážitek byla na podstavec namontována lafet aněmeckého kanonu 10,5 cm Flak 38/39 ze Sbírký VHÚ Praha.

O unikátnosti vyzvednutí palebného postavení se můžete přesvědčit v reportáži České televize z 16. 6. 2025 v pořadu Události v regionech:

<https://www.vhu.cz/pri-tankovem-dni-budete-moct-obdivovat-i-flak-z-dolu-bilina-chranil-sudetskou-chemicku-nyni-zdobi-muzeum-v-lesanech>